

2

Центральний державний архів вищих органів влади та управління України	
фонду <u>403</u>	1
№ опису <u>1</u>	
роки <u>1916-1918</u>	

зр. реєстрація
№ 2

Центральний державний архів вищих органів влади та управління України
(ЦДАВО України)

Гадяцька повітова училищна рада,
м. Гадяч Полтавської губернії;
з 31 серпня 1918 р. - Гадяцька повітова шкільна рада,
м. Гадяч Полтавської губернії

Фонд № 703

Опис № 1

справ постійного зберігання

1916-1918 рр.

**Передмова до опису № 1 справ постійного зберігання фонду № 703
Гадяцька повітова шкільна рада, м. Гадяч Полтавської губернії**

Губернські та повітові училищні ради в Російській імперії були створені положенням про початкові народні училища 14 липня 1864 р. й істотно змінені положенням 25 травня 1874 р., яким у кожному повіті опікування про задоволення потреб у початковій освіті покладалося на повітового предводителя дворянства і повітову училищну раду. Повітова училищна рада (як і губернська) збиралася, за необхідності, з ініціативи голови ради.

У 1916-1917 рр. відбулося 8 засідань Гадяцької повітової училищної ради під головуванням графа С. Капниста, предводителя дворянства П. Кучинського та інспектора народних училищ К. Туданова. Засідання проходили за присутності інспектора народних училищ 2-го району Полтавської губернії та представників повітових земських зборів¹. Вирішувалися питання щодо відкриття навчальних закладів та їх інспектування, призначення та переведення вчителів, переведення учнів, проведення іспитів тощо.

І Універсал Української Центральної Ради (УЦР) від 10 червня 1917 р. заклав початок творення автономного устрою України². Гілку виконавчої влади очолив Генеральний секретаріат, затверджений Комітетом УЦР 15 червня 1917 р.³ та схвалений УЦР 23 червня 1917 р.

У першій декларації Генерального секретаріату УЦР від [26] червня 1917 р. завдання Генерального секретаріату освіти визначалися необхідністю проведення українізації школи. Для здійснення такого завдання передбачалося створення Всеукраїнської шкільної ради як територіального органу⁴.

13-15 серпня 1917 р. в Києві відбувся I Всеукраїнський учительський професійний з'їзд, який постановив про створення сільських, міських,

¹ ЦДАВО України. Ф. 703. Оп. 1. Спр. Арк. 1, 7, 47

² ЦДАВО України. Ф. 4092. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 36

³ Українська Центральна рада: Документи і матеріали. У 2 т. – Т. 1: 4 березня – 9 грудня 1917 р. / Упорядн.: В. Ф. Верстюк (керівник) та ін. – К.: Наук. думка, 1996. – С. 105

⁴ ЦДАВО України. Ф. 1115. Оп. 1. Спр. 2. Арк. 34зв.

волосних, повітових та губернських шкільних рад⁵.

12 грудня 1918 р. Директорія УНР видала розпорядження про управління школами в Україні, в якому наголосила про необхідність негайного поновлення повітових освітніх (шкільних) рад, які були зруйновані гетьманським урядом, та заснування губернських і міських шкільних рад і управ⁶.

31 серпня 1917 р. відбулося перше загальне засідання Гадяцької повітової шкільної ради, на якому було обрано виконавчий комітет ради на чолі з учителем Ф. Дуб'ягою. На першому засіданні була присутня О. Пчілка⁷. Загалом з 31 серпня 1917 р. по 21 серпня 1918 р. відбулося 19 засідань. Розглядалися питання про українізацію та забезпечення шкіл підручниками, підготовку вчителів та відкриття нових навчальних закладів, прийняття на роботу та переведення вчителів тощо.

Дату першого надходження документів фонду на архівне зберігання та першоджерела його формування точно встановити не вдалося. Однак відомо, що документи фонду 703 Гадяцька повітова училищна рада за 1917-1918 рр. були передані Центральним архівом революції УРСР у Харкові на таємне зберігання до Центрального державного історичного архіву (ЦДІА) УРСР у Харкові 8 лютого 1939 р. у кількості 1 справи⁸.

Документи фонду передано з ліквідованого у 1943 р. ЦДІА УРСР у Харкові до філіалу Центрального державного архіву Жовтневої революції у Харкові, що діяв до 1958 р. Його документи долучились до фондів ЦДАЖР УРСР (ЦДАВО України) у Києві.

Керуючись наказом МВС СРСР № 0275 від 3 липня 1956 р. "Про введення в дію інструкції по роботі над секретними документальними матеріалами в державних архівах СРСР" Комісія з розсекречення документів відділу секретних фондів ЦДАЖР УРСР 9 січня 1957 р. установила, що

⁵ Освітня хроніка на сторінках періодичних видань 1917—1920 рр. (з фондів Педагогічного музею України)/ Педагогічний музей України; [укладачі: В. О. Гайдей, О. П. Міхно; наук. консультант О. В. Сухомлинська]. — Київ: ПМУ, 2017. — С. 23

⁶ ЦДАВО України. Ф. 2582. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 15

⁷ ЦДАВО України. Ф. 703. Оп. 1. Спр. Арк. Арк. 53

⁸ ЦДАВО України. Справа фонду 703. Арк. 5

документи фонду підлягають передаванню на загальне зберігання⁹.

Після удосконалення опису змінено назву фонду з Гадяцької повітової училищної ради, м. Гадяч Полтавської губернії на Гадяцьку повітову шкільну раду, м. Гадяч Полтавської губернії.

Усього до опису № 1 внесено 2 справи. До складу документів увійшли журнали засідань Гадяцької повітової училищної (шкільної) ради за 1916-1918 рр. та старий рукописний опис № 1. Є інформація про кількість учнів та вчителів у школах повіту.

Доступ до документів на загальних заставах. Документи фонду українською та російською мовами. Довідковий апарат опису складається з передмови та титульного аркушу опису.

---

⁹ ЦДАВО України. Справа фонду 703. Арк. 8

Гадяцька повітова шкільна рада,
м. Гадяч Полтавської губернії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ЦДАВО України

[Signature]
О. БУХАНЕЦЬ

[Signature] січня 2020 р.

Фонд № 703

ОПИС № 1

справ постійного зберігання
за 1916-1918 рр.

№№ справ з/п	Індекс справи	Заголовок справи	Крайні дати документів справи	Кіль- кість аркушів у справі	Приміт ки
1		Журнали засідань Гадяцької повітової училищної (шкільної) ради	3 лютого 1916 р. - 21 серпня 1918 р.	79	
2		Старий опис № 1 за 1916 - 1918 рр.		1	Опис пере- складе- но. Див. опис № 1

До опису внесено 2 (дві) справи
(числом і словами)

з № 1 до № 2, у тому числі:

літерні №№ _____, пропущені №№ _____

Укладач опису начальник відділу *[Signature]* О. РЕДЬКО
(посада, підпис, розшифрування підпису)

« 22 » січня 2020 р.

СХВАЛЕНО	
Протокол засідання ЕПК Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України <i>[Signature]</i> № <u>1</u>	1

В опису пронумеровано 4 (чотири) аркуші

- передмова.....3 арк.
- описові статті опису.....1 арк.

Опис склала
начальник відділу
2020 р.

О. РЕДЬКО